

נראה שאף המאמר „כמה מעלות טובות למקום עלינו“ המסיים: והכניסנו לארץ ישראל ובנה לנו את בית הבחירה, הוא המשך הדרש הנ"ל. ואפשר שמטעם זה השמיטוהו הרס"ג והרמב"ם מנוסח ההגדה, כיון שהוא המשך הדרש הנ"ל, שאין אומרים אותו אלא בזמן שבית המקדש היה קיים ולכשיבנה במהרה בימינו. 8 משנה שם. 9 רמב"ם שם ה"ה. 10 רמ"א או"ח תעג ו. ועי' רי"ץ גיאת ח"ב עמ' קב בשם רב נטרונאי: ומתרגם לאינשי ביתיה. 11 שמות יט ג. 12 שמות רבה פכ"ח, וכע"ז במכילתא שם: תדקדק עמהם ואמור להם. 13 עי' שם הגדולים להרחיד"א ערך רש"י בשם ראשונים. 14 טוש"ע או"ח רפה ב. 15 עי' מג"א שם ס"ק ג ומחצה"ש שם בדעתו. 16 „פירוש רש"י“ על הגדה של פסח נדפס לראשונה בספר פה ישרים, ליוורנו תקצ"ח, ע"י הרב מוהר"ר חביב טולידאנו זצ"ל מעיר מכנאסא, וכן כותב בהקדמתו: „והאיר ה' את עיני שכלי... והתחלתי להעתיק פירוש לשלשת הרועים רש"י ורשב"ם וריטב"א זיע"א, אשר אנה האלקים בידי, וקראתי את שמו פה ישרים... ושמתי העקוב למישור יען כתב קדש אשר מצאתי היה טמון בין קלעים וקרעים... ובדקתי עד מקום שיד שכלי מגעת, ע"ט לעקור נטוע וע"ט לטעת, ומשנה א' לא זזה ממקומה...“. מאז נדפס פירוש זה ביחד עם עוד מפרשים, ע"י מדפיסים שונים (ירושלים תרכ"ג; וילנא תרכ"ח; ורשא תרל"ו, תרל"ז, תרל"ט; פיעטרקוב תרנ"ו; לובלין תרנ"ט, תר"ע, תרע"ו; ירושלים תש"ו ועוד). אמנם פירוש זה קצר מאד וחלק גדול ממנו נראה שאינו מרש"י כלל. וכן פירוש רשב"ם וריטב"א שנדפסו שם בפעם הראשונה אין להם מקור אחר.